

Zakład Histologii i Embriologii. Instytut Biologiczno-Morfologiczny.
Akademia Medyczna w Lublinie

Kierownik: prof. dr hab. n. med. Stanisław Grzycki

Krystyna CZERNY, Józef STASZYC, Ewa KIFER
Anna TOMASZEWSKA

Wpływ Astmopentu na odczyny histochemiczne w wątrobie

Влияние Астмопента на гистохимические реакции в печени

Effect of Astmopent on the Histochemical Reactions in the Liver

Lek przeciwastmatyczny o działaniu sympatykomimetycznym — siarczan 1-(3,5-dwuhydroksyfenylo)-2-izopropylaminoetanolu, występuje między innymi w postaci preparatu doustnego Astmopent produkcji Zakładów Farmaceutycznych „Polfa”. Korzystny wpływ Astmopentu w wielu jednostkach chorobowych (1, 4, 7), przy równoczesnym niepełnym poznaniu skutków ubocznych, jakie może on wywierać, jest przyczyną podjęcia badań laboratoryjnych nad działaniem tego leku. W obecnej pracy zastosowano odczyny histochemiczne w celu obserwacji ewentualnych zmian zachodzących w wątrobie, narządzie związanym z ważnymi ogniwami metabolizmu Astmopentu (6).

MATERIAŁ I METODY BADAŃ

Doświadczenie przeprowadzono na 70 królikach obu płci o c.c. 1,5—2,5 kg oraz na 70 szczurach Wistar samcach o c.c. 160—200 g. Zwierzęta użyte w obecnej pracy były również wykorzystane do badań biochemicznych i farmakologicznych. Dawkowanie leku opracowano i lek podawano w Zakładzie Instytutu Patologii Klinicznej Akademii Medycznej w Lublinie. Astmopent podawano w roztworach wodnych królikom dootrzewnowo i dożylnie, szczurom — dootrzewnowo i dożołądkowo, raz na dobę, przez 43 dni, z wyjątkiem niedziel. W zależności od drogi podawania leku, króliki i szczury podzielono na grupy:

Grupa I — króliki, które otrzymywały lek dootrzewnowo:

seria A — 1 mg/kg c.c. — 5 zwierząt,

seria B — 3 mg/kg c.c. — 5 zwierząt.

Grupa II — króliki, które otrzymywały lek dożylnie:

seria A — 0,5 mg/kg c.c. — 5 zwierząt,

seria B — 1,5 mg/kg c.c. — 5 zwierząt.

Grupa III — szczury, które otrzymywały lek dożylnie:

seria A — 1 mg/kg c.c. — 5 zwierząt,

seria B — 15 mg/kg c.c. — 5 zwierząt.

Grupa IV — szczury, które otrzymywały lek dożoładkowo:

seria A — 4 mg/kg c.c. — 5 zwierząt,

seria B — 200 mg/kg c.c. — 5 zwierząt.

Badano również grupy kontrolne (každorazowo po 5 zwierząt), otrzymujące sam rozpuszczalnik leku. Na skrawkach wątroby wykonano barwienie hematoksyliną Mayera i wodnym roztworem eozyiny, reakcję na tłuszcze (sudan czarny wg Romeisa) oraz histochemiczne metody wykrywania aktywności enzymów: fosfatazy kwasnej, ATP-azy, glukozy-6-fosfatazy i lipazy (5, 8, 11).

WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

Grupa I

Struktura wątroby nie wykazywała zmian histomorfologicznych. Po obu dawkach leku sudanofilność w komórkach wątrobowych była mniejsza od występującej w warunkach normalnych (ryc. 1). Nie stwierdzono zmian odczynów na aktywność ATP-azy, glukozy-6-fosfatazy i fosfatazy kwasnej (ryc. 2). Wzrosła w porównaniu z kontrolą aktywność lipazy w komórkach gwiaździstych. Dotyczyło to serii A i B (ryc. 3).

Grupa II

U wszystkich zwierząt doświadczalnych wystąpił wzrost ilości ciemnych komórek wątrobowych, zwłaszcza w otoczeniu naczyń krwionośnych (ryc. 4). W porównaniu z kontrolą nie zauważono zmian na preparatach barwionych sudanem (ryc. 5). Również aktywność ATP-azy, glukozy-6-fosfatazy i fosfatazy kwasnej nie różniła się od występującej w warunkach normalnych. W reakcji na aktywność lipazy, ok. 50% preparatów histochemicznych wykazywało wzrost intensywności odczynu. Zjawisko to stwierdzono po obu stosowanych dawkach Astmopentu (ryc. 6).

Grupa III

W tkance wątrobowej zwierząt obu serii doświadczalnych występowała duża ilość hepatocytów ciemnych, przy równoczesnym znacznym przekrwieniu narządu. Sudanofilność hepatocytów i komórek gwiaździstych nie różniła się od występującej w warunkach kontrolnych (ryc. 7). W obu

seriach doświadczalnych aktywność hydrolaz nie wykazywała istotnych zmian (ryc. 8 i 9).

Grupa IV

W obu seriach doświadczalnych wystąpiła zwiększona granularna gęstość hepatocytów. Zauważono zmienność zabarwienia poszczególnych zrazików wątrobowych, szerokie naczynia krwionośne i przestrzenie międzybeleczkowe (ryc. 10 i 11). Nie obserwowano zmian w sudanofilności tkanki wątrobowej. Badane odczyny na aktywność enzymów hydrolitycznych zachowywały się analogicznie do obserwowanych w poprzedniej grupie. Wystąpiło niewielkie zmniejszenie intensywności odczynu na lipazę w hepatocytach (ryc. 12).

OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ I WNIOSKI

Międzynarodowa nazwa badanego w obecnej pracy leku, wg International Nonproprietary Names z r. 1971, brzmi Orciprenaline Sulfate (9). Astmopent „Polfa” jest jego preparatem prostym. Farmakologiczne działanie leku polega na wybiórczym pobudzeniu receptorów β_2 . Zachodzi hydroliza ATP i powstaje cykliczny 3'5'AMP, ważny czynnik w przemianie węglowodanowej i tłuszczowej (2, 7). Po zastosowaniu Astmopentu występuje szybkie działanie rozkurczowe, słabsze i dłużej trwające w porównaniu z wpływem Izoprenaliny. Podany doustnie lek wywołuje długo utrzymujące się działanie lecznicze. Ciśnienie krwi obniża się nieznacznie, rzadko występują zaburzenia rytmu serca. Stosowany jest w leczeniu bloku przedsionkowo-komorowego, w rzadkoskurczu, zatruciu naparstnicą (4). Używany jest w leczeniu dychawicy oskrzelowej, zapaleniu oskrzeli ze stanami spastycznymi, stosowany jest w pediatrii ze względu na wyżej wymienione właściwości (1). Wyniki obecnej pracy doświadczalnej potwierdzają małą toksyczność leku: w żadnej z badanych grup zwierząt nie obserwowano istotnych zmian w obrazie miększu wątrobowego. Nie wykazywały odchyień od normy stosowane wyznaczniki histochemiczne, jak odczyn na aktywność fosfatazy kwaśnej, ATP-azy, glukozo-6-fosfatazy. Wahania intensywności odczynu na lipazę nie są istotne. Jest to metoda histochemiczna dość kapryśna i wyniki jej nie zawsze są zgodne z istotnym stanem komórki (8). Obserwowane zmiany odczynu na aktywność lipazy wiążą się raczej z gatunkiem używanych zwierząt (szczur — królik), a nie z drogą podawania i wielkością stosowanej dawki. Na zaburzenia czynności wątroby pod wpływem podawanego leku wskazują raczej zmiany morfologiczne po barwieniu hematoksyliną i eozyną, co

obserwuje się zwłaszcza u szczurów, którym podawano Astmopent do-
żołądkowo. Równoczesny brak odchyień w sudanochłonności tkanki świad-
czy o niewielkim znaczeniu czynnościowym tych zmian. Równolegle prze-
prowadzone badania nad wpływem Astmopentu na inne narządy mię-
szkowe nie wykazały również uchwytnych zaburzeń w tkankach tych nar-
ządów (12). Stosowana w tych samych warunkach doświadczalnych Izo-
prenalina nie wywołała istotnych zmian strukturalnych (3). Podawanie
zwierzętom laboratoryjnym Salbutamolu wywołało tylko niewielkie za-
burzenia metabolizmu wątroby (10). Podsumowując wyniki badań, można
wyprowadzić wniosek, że Astmopent w zastosowanych dawkach okazał
się wobec zwierząt doświadczalnych lekiem nietoksycznym.

PISMIENICTWO

1. Bengen F.: Münch. Med. Wschr. **113**, 1299—1301, 1971.
2. Bloom B. M., Goldman J. M.: Advan. Drug. Res. **3**, 121—166, 1966.
3. Grzycki S., Królikowska I., Tarach J., Zarębska A.: Acta Biol. Med. Germ. (w druku).
4. Heinrich F.: Münch. Med. Wschr. **114**, 1463—1475, 1972.
5. Krygier A., Godlewski H.: Skrypt metod histochemicznych, PTHiC, Warszawa 1963.
6. Kubikowski P.: Terapia i Leki **1**, 3—12, 1973.
7. Maurer K. A., Dieter H. M., Schmidt D., Schmidt H. J., Kaufmann W.: Dtsch. med. Wschr. **96**, 749—751, 1971.
8. Pearse A. G. E.: Histochemistry. Churchill Ltd, London 1961.
9. Podlewski K., Chwalibogowska-Podlewska A.: Leki współczesnej terapii. PZWL, Warszawa 1974.
10. Rzeszowska G., Ciszewska-Popiołek B., Romanowska-Sar-
lej J., Jędrzejewska E.: Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej
(w druku).
11. Romeis R.: Taschenbuch der Mikroskopischen Technik, Berlin 1943.
12. Staszyc J., Czerny K., Kifer E., Jędrzejewska E.: Ann. Univ.
M. Curie-Skłodowska, Lublin, sectio D **32**, 71—77, 1977.

Otrzymano 27 XI 1976.

OBJAŚNIENIA RYCIŃ

Ryc. 1. Wątroba królika. Grupa I, seria A. Barwienie sudanem czarnym. Obser-
wuje się małą sudanofilność hepatocytów. Pow. ok. 250×.

Ryc. 2. Wątroba królika. Grupa I, seria B. Odczyn na aktywność fosfatazy kwaś-
nej — w granicach normy. Pow. ok. 250×.

Ryc. 3. Wątroba królika. Grupa I, seria B. Odczyn na aktywność lipazy — in-
tensywny. Pow. ok. 250×.

Ryc. 4. Wątroba królika. Grupa II, seria B. Barwienie hematoksyliną i eo-
zyną. Występuje duża ilość ciemnych hepatocytów, zwłaszcza w otoczeniu naczyń krwio-
nośnych. Pow. ok. 350×.

Ryc. 5. Wątroba królika. Grupa II, seria B. Barwienie sudanem czarnym. Odczyn nie różni się od spotykanego w warunkach kontrolnych. Pow. ok. 250×.

Ryc. 6. Wątroba królika. Grupa II, seria A. Odczyn na aktywność lipazy — wzmożony w komórkach gwiaździstych. Pow. ok. 250×.

Ryc. 7. Wątroba szczura. Grupa III, seria A. Barwienie sudanem czarnym — sudanofilność w granicach normy. Pow. ok. 250×.

Ryc. 8. Wątroba szczura. Grupa III, seria A. Odczyn na aktywność fosfatazy kwaśnej nie wykazuje odchyień od normy. Pow. ok. 250×.

Ryc. 9. Wątroba szczura. Grupa III, seria A. Odczyn na aktywność ATP-azy — jak w warunkach kontrolnych. Pow. ok. 250×.

Ryc. 10. Wątroba szczura. Grupa IV, seria A. Barwienie hematoksyliną i eozyną. Występują wyraźne zmiany w strukturze tkanki wątrobowej. Pow. ok. 350×.

Ryc. 11. Wątroba szczura. Grupa IV, seria B. Barwienie hematoskyliną i eozyną. Poszerzenie przestrzeni międzybłeczkowych. Pow. ok. 350×.

Ryc. 12. Wątroba szczura. Grupa IV. Seria A. Odczyn na aktywność lipazy — słaby w hepatocytach, intensywny w komórkach gwiaździstych. Pow. ok. 250×.

РЕЗЮМЕ

Используя гистохимические методы, исследовали влияние Астмопента на печень кроликов и белых крыс. В опытных условиях не обнаружено изменений в активности гидролазов и в результатах окрашивания Суданом печеночной ткани. Это свидетельствует о небольшой токсичности этого лекарства.

SUMMARY

By the aid of histochemical methods the effect of Astmopent on rabbit and rat livers has been studied. In the applied experimental conditions a lack of changes in the activities of some hydrolases as well as in the sudanophilic pictures of hepatic tissue have been found. This shows the low toxicity of this drug.

EXPLANATION OF FIGURES

Fig. 1. Rabbit liver. I group, A series. Black sudan staining. A weak Sudan affinity of hepatocytes is noticeable. Magn. ca 250×.

Fig. 2. Rabbit liver. I group, B series. Reaction to acid phosphatase activity — normal picture. Magn. ca 250×.

Fig. 3. Rabbit liver. I group, B series. An intensive reaction to lipase activity. Magn. ca 250×.

Fig. 4. Rabbit liver. II group, B series. Hematoxylin and eosin staining. A large number of dark hepatocytes occur especially around blood vessels. Magn. ca 350×.

Fig. 5. Rabbit liver. II group, B series. Black sudan staining. Reaction does not differ from controls. Magn. ca 250×.

Fig. 6. Rabbit liver. II group, A series. An intensive reaction to lipase activity in stellate cells. Magn. ca 250×.

Fig. 7. Rat liver. III group, A series. Black sudan staining — normal picture. Magn. ca 250×.

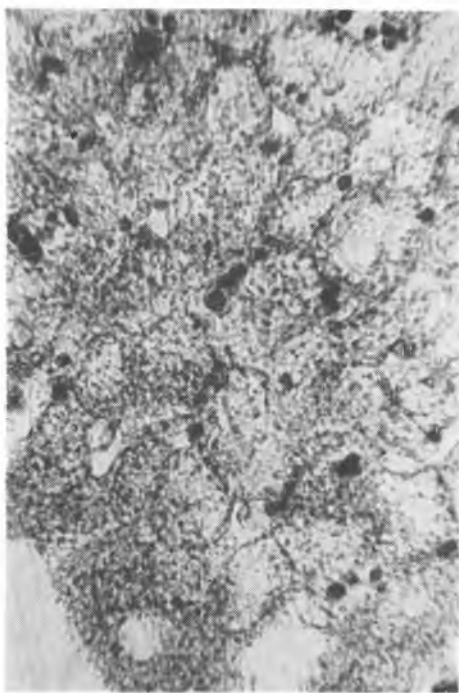
Fig. 8. Rat liver. III group, A series. Normal reaction to acid phosphatase activity. Magn. ca 250 $\times$.

Fig. 9. Rat liver. III group, A series. Reaction to ATP-ase activity as in controls. Magn. ca 250 $\times$.

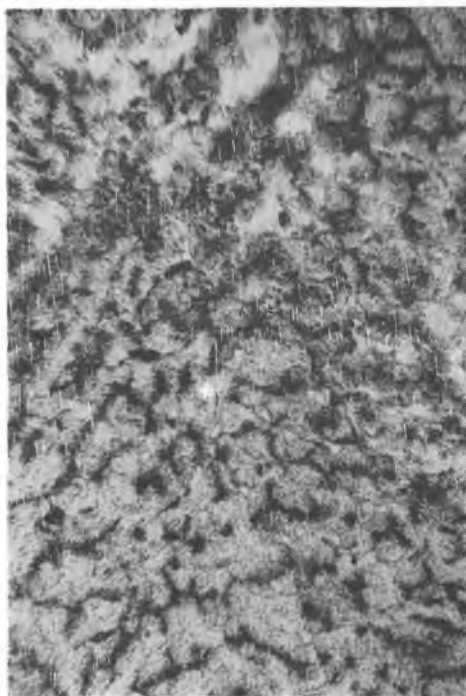
Fig. 10. Rat liver. IV group, A series. Hematoxylin and eosin staining. Well-marked structural changes occur in hepatic tissue. Magn. ca 350 $\times$.

Fig. 11. Rat liver. IV group, B series. Hematoxylin and eosin staining. An extension of intertrabecular spaces. Magn. ca 350 $\times$.

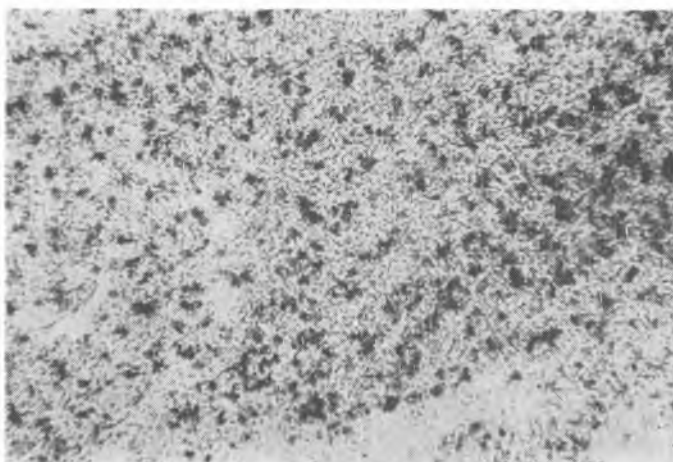
Fig. 12. Rat liver. IV group, A series. A weak reaction to lipase activity in hepatocytes, intensive reaction occurs in stennate cells. Magn. ca 250 $\times$.

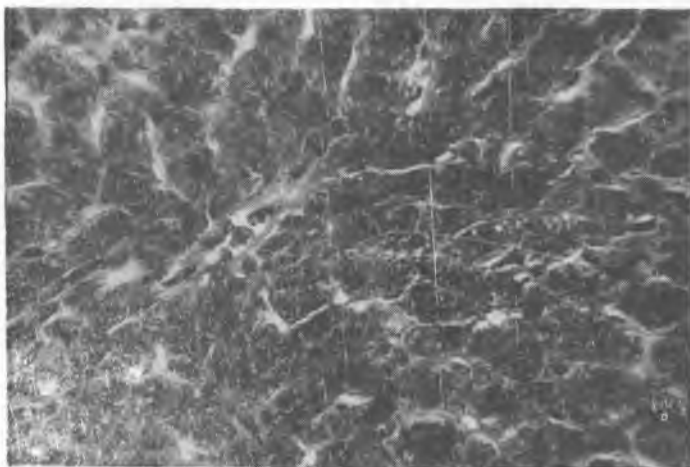
Ryc. 1

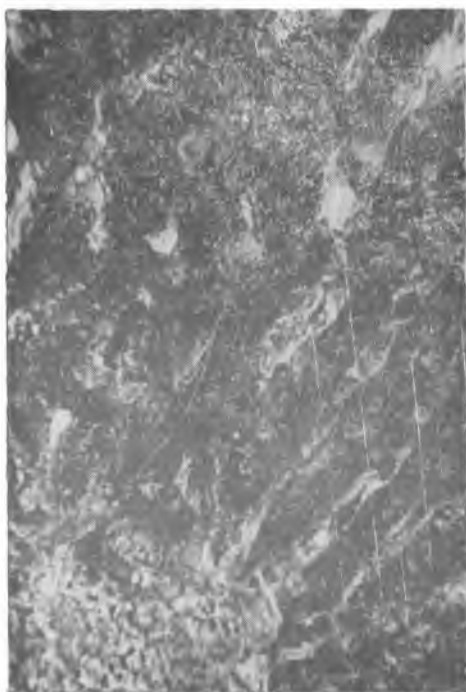
Ryc. 2

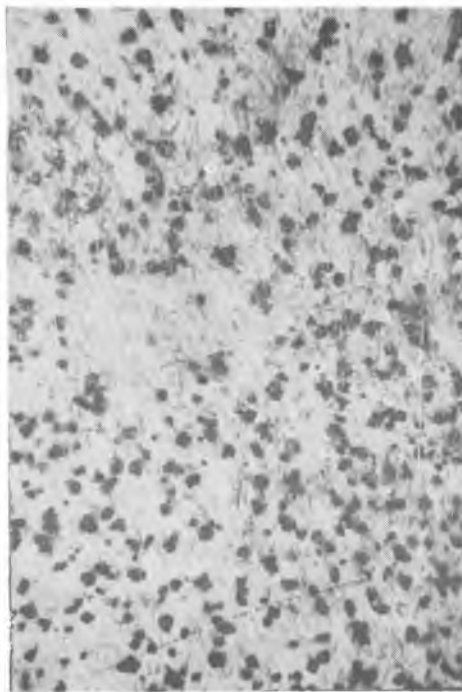
Ryc. 3

Ryc. 4

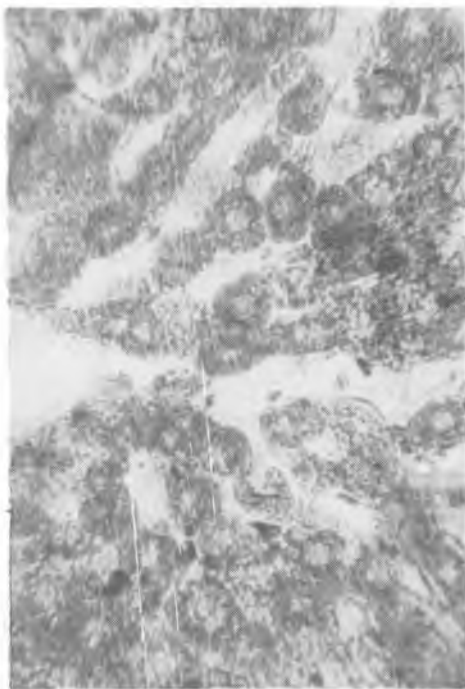

Ryc. 5

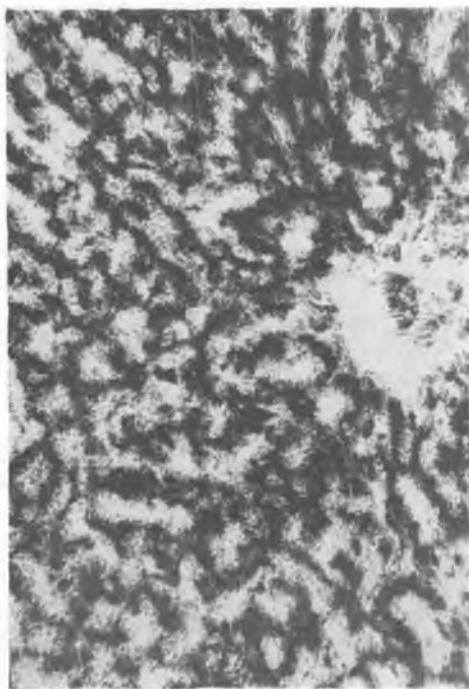

Ryc. 6

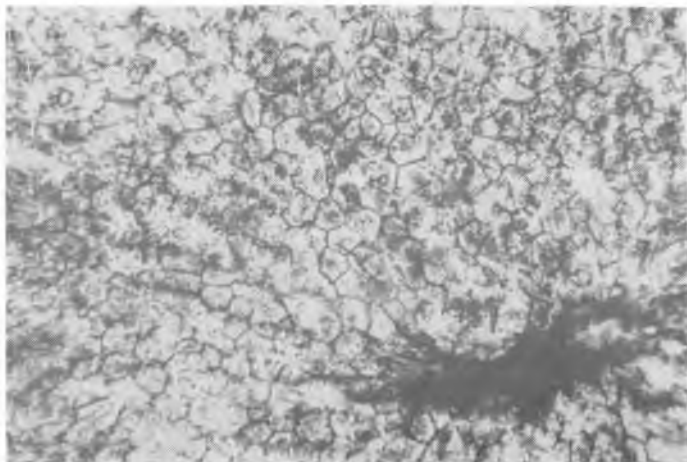

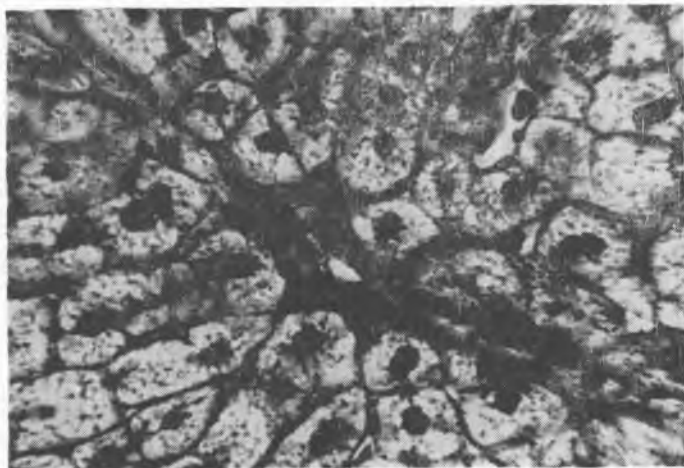
Ryc. 7

Ryc. 8

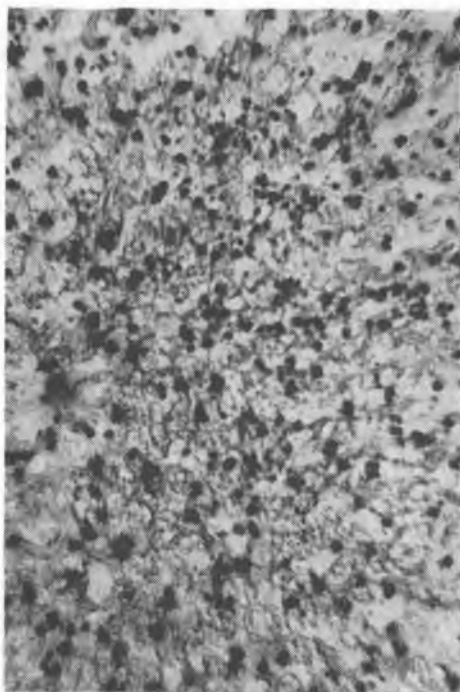
Ryc. 9

Ryc. 10

Ryc. 11

Ryc. 12